Summary

In July 2025, the first phase of a rescue archaeological excavation was launched in connection with the construction of the Břeclav bypass (Břeclav District). A site preliminarily dated to the Late Neolithic period was discovered in the 'Díly' field, yielding approximately 150 sunken settlement features. These include the remains of two long, straight rows of post holes, accompanied by several larger features containing finds of poorly fired, abraded pottery and chipped stone industry.

Matěj Forst, Petr Juřina, Jan Vizner

Bulhary (okr. Břeclav)

„Au Äcker", parc. č. 910/4, 910/23.

Kultura lineární keramiky, kultura vypíchané keramiky, lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.
AMČR: M-202503418.

Lokalizace: WGS-84: 48.8274319N, 16.7527381E

V návaznosti na záchranný výzkum před stavbou vozovky a inženýrských sítí pro novou ulici na jihovýchodním okraji Bulhar v roce 2024 (Piačková, Trampota 2025) pokračoval archeologický výzkum v souběhu s probíhající stavbou mezi červencem a zářím 2025. V této sezóně byla předmětem zájmu plocha propojení mezi bezejmennou ulicí na jihovýchodním okraji Bulhar a nově budovanou ulicí. Další plocha (o rozloze 29 × 9 m) v jižní části parcely č. 910/4 byla po dohodě s investorem sejmuta a prozkoumána v rámci předstihového výzkumu na místě budoucí výstavby rodinných domů.

V prostoru propojení k nové ulici byly zjištěny tři objekty datované do kultury s lineární keramikou, dva objekty náležející kultuře s vypíchanou keramikou a jeden objekt pravděpodobně z doby bronzové. Na ploše určené k zástavbě bylo odkryto pět objektů s výskytem vypíchané keramiky a dále severní část základového žlabu dlouhého neolitického domu (obr. 4), který sice neobsahoval výraznější nálezy, podle jeho odhadovaného stáří však předpokládáme vztah ke kultuře s vypíchanou keramikou. Stáří sedmi dalších objektů a kůlových jamek nebylo možné blíže určit, dva objekty jsou datovány do starší doby bronzové.

Obr. 4. Bulhary. Základový žlab dlouhého neolitického domu. Foto K. Piačková.
Fig. 4. *Bulhary. The foundation trench of a Neolithic longhouse. Photo by K. Piačková.*

Objekty s lineární keramikou se vyznačovaly především výrazným obsahem mazanice, často ve formě větších kusů s různými typy otisků konstrukčních prvků. Objekty kultury s vypíchanou keramikou obsahovaly především koncentrovaný sídlištní odpad s nálezy zvířecích kostí, keramiky, štípané a broušené kamenné industrie, kostěné industrie a malakofauny (v některých případech opracované).

V blízkosti objektu 502, situovaného u cyklostezky, který byl částečně prozkoumán v minulém roce, byla vyhloubena šachta, která objekt výrazně narušila. Ve stěnách šachty byla nalezena charakteristická mladolengyelská keramika.

Literatura

AMČR: Záznam M-202503418 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: https://amcr.aiscr.cz/id/M-202503418.

Piačková, K., Trampota, F. 2025: Bulhary (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 66(1), 218, 246, 257, 270.

Summary

Following a rescue excavation carried out in 2024 in advance of the construction of a new road and utility networks on the southeastern edge of Bulhary (Břeclav District), archaeological investigations continued in parallel with construction works between July and September 2025. The excavation focused on the road corridor and a plot intended for future residential development. Features dating to the Linear Pottery culture, the Stroked Pottery culture, and the Bronze Age were identified, including settlement features and part of a Neolithic longhouse foundation trench (Fig. 4). The assemblages comprised mainly settlement refuse, including ceramics, animal bones, stone and bone tools, and construction debris. Additional finds of Late Lengyel pottery were recorded in a construction trench adjacent to a previously investigated feature.

František Trampota

Čermákovice (okr. Znojmo)

„Ouhory", „Nad Vývozem".

Kultura lineární keramiky, kultura moravské malované keramiky (neolit). Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. AMČR: M-9002614A.

Lokalizace: WGS-84: 49.0284281N, 16.1863194E

Nová pravěká lokalita byla objevena na katastru obce Čermákovice. Rozkládá se na poměrně velké ploše na pozvolném jihovýchodním až východním sprašovém svahu vybíhajícím z kót 363 m a 355 m. Pouze v západní části koncentrace směrem k vrcholu svahu na povrch vystupuje štěrkové podloží. Artefakty jsou rozptýleny přibližně v rozmezí nadmořských výšek 330–345 m.

Keramika se dochovala ve značně fragmentárním stavu. V keramické hmotě převažují písčité příměsi, ojediněle se objeví tenkostěnný zlomek z jemně plavené hmoty. Právě podle charakteristické plavené hmoty lze páskové ucho a střep s linií zařadit k mladšímu stupni kultury s lineární keramikou. Mezi nálezy však dominuje keramika kultury s moravskou malovanou keramikou. Jedná se o zaoblené okraje z mís hrncovitých tvarů, fragmenty mís na nožce, polokulovité a svisle protáhlé výčnělky, plná nebo krátká rohatá ucha s otvorem. Malba ani rýsování doloženy nebyly. Předběžně lze keramický materiál přiřadit ke staršímu stupni kultury s moravskou malovanou keramikou.

Početnější je kamenná industrie. Několik artefaktů bylo přiřazeno k paleolitu (viz oddíl Paleolit) a jedno křesadlo nebylo

do rozboru zahrnuto. Kolekce neolitické štípané industrie sestává ze 708 kusů. V surovinovém spektru jasně dominuje rohovec typu Krumlovský les s převahou variety II (412 ks) nad varietou I (153 ks). Kolekce dále sestává z obsidiánu (10 ks), křemičité zvětraliny serpentinitu typu plazma (31 ks), po několika nebo jednotlivých kusech dále křišťál, záhněda, silicit krakovsko-čenstochovské jury, silicit typu Stránská skála (?), moravský jurský rohovec, radiolarit, rohovec typu Olomučany a silicit z glacigenních sedimentů. Samostatnou skupinu tvoří přepálené artefakty, všechny z rohovce typu Krumlovský les. Z hlediska technologie jsou v souboru zastoupeny surovina (13 ks; 1,9 %), jádra (89 ks; 12,6 %), úštěpy (317 ks; 61 %), čepele (110 ks; 16,2 %) a nástroje (52 ks; 7,3 %). Mezi neopracovanými kusy se objevily křemičitá zvětralina hadců, křemen, moravský jurský rohovec, rohovec typu Krumlovský les, křišťál a růženín. Mezi jádry převažují jednopodstavová (mírně převažují čepelová nad úštěpovými), výjimečně byla doložena těžba z úzké hrany. Menší skupinu představují nepravidelná dvoupodstavová jádra (opět čepelová mírně převažují), stopově se vyskytují jádra se změněnou orientací nebo vícepodstavová. Objevila se i tzv. „zkouška" nebo tablety z obnovy podstavy jádra. Čepele byly nejvíce dochovány celé nebo jejich horní část, výraznou skupinu představují mediální fragmenty. Několik čepelí lze označit jako vodicí a jedenáct neretušovaných kusů bylo opatřeno leskem. Mezi nástroji převažují škrabadla, mírně převládají krátká nad běžnými čepelovými, některá jsou zlomená, výjimečně se objevilo úštěpové škrabadlo nebo v kombinaci s laterální retuší. Spíše po jednotlivých kusech jsou zastoupeny ještě příčné retuše, krátký trapéz, čepel s příčnou retuší a leskem, čepel s laterální retuší a leskem, vrták, vkleslá vrubovitá retuš, čepel s bilaterální retuší, dírkovač, drásadlo a jeho zlomek, oboustranné krátké škrabadlo, odštěpovač a blíže neurčený nástroj s náznakem plošného opracování a protilehlými vruby.

Broušená kamenná industrie sestává z 30 kusů. Je ve značně fragmentárním stavu, žádný artefakt není kompletní. Zhruba čtvrtina kusů představuje polotovary nebo nedobroušené sekerky. U nevrtaných artefaktů je dominující surovinou metabazit typu Želešice. Pouze jeden artefakt představuje břitovou část kopytovitého nástroje, zřejmě z metabazitu typu Jizerské hory (kultura lineární keramiky?). Vrtané artefakty jsou převážně zhotovené z amfibolitu, stopově z amfibolického dioritu a z metabazitu typu Želešice. Zajímavostí nevelké kolekce je vysoká přítomnost nedovrtaných kusů nebo se stopami reutilizace. Doklady zpracování surovin přímo na lokalitě jsou jednak zlomky břidlice nebo vývrtek z amfibolitu. Vrtané artefakty jsou co do velikosti obecně velmi drobné.

Opakovanými povrchovými průzkumy bylo doloženo rozsáhlé sídliště kultury s lineární keramikou (II. stupeň) a především kultury s moravskou malovanou keramikou (I. stupeň). V surovinovém spektru je jasná preference lokálních rohovců typu Krumlovský les se silnou zpracovatelskou složkou a v broušené kamenné industrii metabazitů želešické provenience. Importy se v poměrně početném souboru téměř nevyskytují. Podrobnější rozbor bude předmětem samostatné studie.

Literatura

AMČR: Záznam M-9002614A [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: https://amcr.aiscr.cz/id/M-9002614A.

Summary

Surface surveys in the 'Ouhory' and 'Nad Vývozem' fields (Čermákovice cadastral area, Znojmo District) identified a settlement of the Linear Pottery culture (Phase II) and the Moravian Painted Ware culture (Phase I). The raw material spectrum of the chipped stone industry shows a clear preference for local Krumlovský les-type chert, with a strong manufacturing component, while the polished industry is dominated by metabasites of Želešice provenance. Exotic imports are almost absent from the relatively large assemblage, with only occasional occurrences of obsidian, Kraków–Częstochowa Jurassic silicite, and erratic flint. The site is located in a densely settled area of the middle course of the Rokytná River, west of rich sources of Krumlovský les-type chert.

Martin Kuča, Zdeněk Hájek

Dolní Újezd (k. ú. Dolní Újezd u Lipníka nad Bečvou, okr. Přerov)

„Široké zadní", parc. č. 2541.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. AMČR: M-202500780.

Lokalizace: WGS-84: 49.5405697N, 17.5395767E; 49.5405525N, 17.5395403E; 49.5400347N, 17.5400217E; 49.5400061N, 17.5399722E

Na jaře roku 2025 proběhl v poloze „Široké zadní" na katastru Dolní Újezd u Lipníka nad Bečvou záchranný archeologický výzkum, během něhož bylo prozkoumáno 15 zahloubených objektů. Po typologické stránce se jednalo o mělké sídlištní jámy, menší jamky a části dvou hliníků. Některé z uvedených objektů mohly být na základě nalezených keramických zlomků z jejich výplně datovány do období kultury s lineární keramikou. Výzkum proběhl v souvislosti s výstavbou nové cyklostezky spojující Lipník nad Bečvou, osadu Trnávku a obec Dolní Újezd a její trasa vedla prostorem stávajících polních cest.

Literatura

AMČR: Záznam M-202500780 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: https://amcr.aiscr.cz/id/M-202500780.

Summary

In spring 2025, a rescue archaeological excavation was carried out in the 'Široké Zadní' field in the cadastral area of Dolní Újezd u Lipníka nad Bečvou (Přerov District), during which 15 sunken features were investigated. Based on pottery sherds recovered from their fills, some of these features could be dated to the period of the Linear Pottery culture.

Jakub Vrána

Dyje (okr. Znojmo)

„U Křižovatky", parc. č. 1947/1.

Zemědělský pravěk. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. AMČR: M-202405226.

Lokalizace: WGS-84: 48.8527558N, 16.1132597E

V roce 2025 proběhl záchranný archeologický výzkum iniciovaný výkopovými pracemi souvisejícími s vybudováním přeložky vysokého napětí na katastru obce Dyje. Na profilu liniového výkopu se podařilo zachytit dva porušené objekty. Stratigrafickou jednotku 500 můžeme interpretovat jako běžnou sídlištní jámu, kterou lze na základě získaného střepového materiálu datovat obecně do zemědělského pravěku. Druhý zahloubený objekt představuje recentní výkop z průběhu 20. století (Rožnovský 2025).